

L'esforç de ser català

T'ho dic a tu, amic o amiga que em llegeixes amb un cert interès. T'ho dic a tu, que vas passant fulls i t'atures pensant: «Per on deurà despenjar-se aquest, avui?». T'ho dic a tu, que amb prou feines si llegiràs res de tota la revista. T'ho dic a tu, lector atent, que sols assentir amb el cap quan estàs d'acord amb el que llegeixes. I m'ho dic a mi mateix, emmandrit davant el paper en blanc i dubtant: «Val la pena d'escriure res?». Ho dic a tothom, perquè crec que és indispensable, urgent, de dir-ho: vivim un moment molt difícil de la nostra història col·lectiva, i som tots que hem de fer l'esforç de superar-lo, de salvar el nostre país.

I quines coses de dir! Un esforç! Com si no en féssim prou, d'esforços, cada dia, a cada instant, de vegades només per sobreviure! Doncs sí, es tracta d'això, de sobreviure. La nostra existència com a poble depèn, avui, de l'esforç de tots i de cadascun de nosaltres.

Mireu. Un pare de família deia d'una forma molt expressiva: «Tot allò que vaig aprendre quan anava a estudi, ara, quan haig d'explicar-ho als fills, ja no em serveix: tot ha canviat». I tenia força raó. Ni les matemàtiques, ni el llenguatge, ni la física, ni..., etc., no són com eren o almenys no s'expliquen igual. I aquell pare, si vol ajudar els fills, ha de procurar, si més no, saber què és el que ha canviat i per què. Em direu que no pot pas estar estudiant continuament de tot i deu ser veritat. Però, oi que amb una mica d'esforç alguna cosa més sabria?

Bé. No vaig pas per aquest camí. Les ciències han avançat molt i és natural que l'home del carrer, tu i jo, no estiguem al corrent de tot. Jo voldria cridar l'atenció sobre un altre punt. Hi ha matèries que no és que hagin canviat, o que hagin canviat tant: és que no les hem apreses mai, perquè ens les han amagades o ens les han falsificades. I això és molt més greu.

Em refereixo, com podeu suposar, a tot allò que el poble opressor ha procurat de sempre que el poble oprimat no sabés; a tot allò que podia ajudar a mantenir, a fomentar, a difondre entre el poble la consciència de ser realment una nació, i una nació sobirana, però alhora una nació oprimida; i, en conseqüència, a demanar amb la força del nombre allò a què aquest poble té dret: la llibertat, la llibertat col·lectiva. Durant generacions, aquest poble no ha pogut estudiar la seva llengua, que ha conservat amb penes i treballs, combatuda i corrompuda pels invasors no ha pogut saber que en aquesta llengua s'han escrit obres almenys tan importants com les que a l'escola li han fet aprendre de la llengua forastera dominadora; no li han dit mai que el mapa d'Europa, per exemple —i no cal dir el de la Península Ibèrica—, és un mapa «oficial», amb unes divisions —estatals o «provincials»— que no responen a la realitat de les nacions que enclouen (¿heu provat mai de dibuixar aquest mapa, ni que es limités al territori dels estats espanyols i francesos?); aquest poble no ha sabut mai la seva pròpia història, perquè bona cura han tingut d'amagar-la, de fondre-la, dins una història general de l'anomenada «Espanya», i adulterada encara a profit dels ocupants.

I és aquí que ens cal l'esforç. Ja està bé que es pugui començar —i encara bo si es comença!— d'ensenyar-ho als joves a l'escola. Però cal que siquem tots els qui fem això que ara en diuen «re-

ciatge». Cal que siguem tots que ens esforcem —ara que, almenys, no és castigat— a saber tot allò que ja hauríem hagut de saber de sempre.

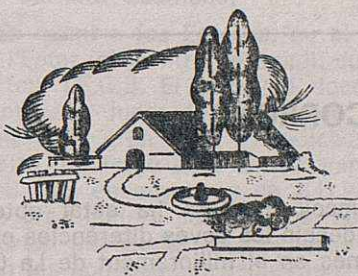
Em direu, potser, que no cal pas tant d'esforç com això. Es tractaria d'anar llegint o escoltant, sense mandra potser, certament, però sense neguit, les coses que es vagin divulgant sobre Catalunya; potser d'anar algun cop a sentir una conferència sobre la nostra història; i qui sap si fins i tot de fer un curset de català per parlar i escriure amb menys incorreccions.

És veritat. Potser no és un esforç tan gran com deia (per cert: quants el fem?). Però jo no volia dir pas adquirir uns coneixements tan sols, sinó formar una mentalitat i adoptar unes actituds. Tots hem après, amb esforç, un ofici per exercir-lo; seguit, amb esforç, uns estudis professionals per practicar-los; no pas simplement «per saber».

Ara es tracta, doncs, d'estudiar, diria, per aprendre a ser català, per exercir com a català. I exercir com a català no vol dir pas únicament saber coses de Catalunya i dels Països Catalans com podríem saber-ne, per curiositat, de l'estepa africana o dels ocells cantaires; sinó, un cop assabentats d'allò que ens havien amagat o falsejat, i que no és més que allò que som, aplicar-ho a la nostra vida de cada dia: a casa, a la feina, al carrer, a l'hora de la política. Exercir com a català vol dir actuar d'acord amb allò que som i que han procurat que no fóssim. I la primera condició és prescindir rodonament d'allò que ens diguin des del centre decisor dels opressors, sigui per via burocràtica o per un dels canals televisius. Si tots ho féssim així, si tots visquéssim sempre portant a flor de pell la consciència de catalanitat, si tots aguantéssim ferm davant les investides de tota mena, si, pacífics com som, fóssim encara molt més tossuts, potser d'aquí a uns quants anys les coses haurien canviat molt. Amb esforç: no cal que ho repeteixi. Però potser és l'única manera de treballar perquè realment canviï.

Si algú em preguntés per on cal començar, i sense excloure res, li diria que llegís un llibre allionador: Justificació de Catalunya, de Josep Armengou (Ed. La Magrana). Mossèn Armengou, mort el 1976, era un capellà de Berga que sentia tan intensament la fe com el patriotisme. El llibre va ser escrit el 1955, editat clandestinament el 1958 i revisat per l'autor el 1975. Ara, el 1979, se n'han fet ja tres edicions. Per començar també, fóra bo que cadascú l'hagués llegit i meditat —no té res d'ensopit!— abans d'anar a votar, el vint de març, els diputats al Parlament de Catalunya.

JOAN RUIZ I CALONJA

Construcció i conservació de jardins

Jardineria Yélamos

Carrer Verge del Remei

Casa Yélamos

Telèfon 844 82 42

SANTA EULÀLIA DE RONÇANA